Tv-notesz

● A hét műsora. A tegnapi riport, a Műszakváltás kaphatná ezt a titulust, ha szokás lenne ilyet osztogatni. A körkapcsolásos élő közvetítés elfeledtet minden óvatoskodó mérlegelést, csak a lelkes elismerés marad a nézőben a vállalkozás és kivitelezői iránt. Izig-vérig televíziós műsor volt ez a tiszteletadás az éjjeli műszakok munkásainak. A Százados úti kenyérgyárból, Dunaújvárosból és a Kistextből olyan riportokat hallottunk, láttunk, amilyenekben ritkán van részünk. Embereket, életeket ismertünk meg a kenyérgyári „csészék" mellett, a szikrázó látványosságot nyújtó csapolás közben, a színes kelmékkel ékes vasalógép előtt. Friss, tartalmas, mozgalmas körképet hozott elénk a körkapcsolás.

● *Az új tudományos-ismeretterjesztő műsor, a Memória, az emlékezés képességével, biológiai, idegrendszeri folyamatával ismerteti meg a nézőt. Kísérleti műhelyekbe látogattunk el az első részben, s érdekes tudnivalókban nem volt hiány. De, megítélésünk szerint, a műsorvezető nem kérdez rá kellően a megszólaltatott tudósok egy-egy szakkifejezésére. Jó lenne közérthetőbbé tenni az adás stílusát.*

(bársony)

Britten dedikált

Ágay Karola és *Szendrey-Karper László holnap* este közös hangversenyt ad a Zeneakadémián. Először vállalkoznak teljes estét betöltő, gitárkíséretes dalműsor bemutatására öt évszázad zenéjéből idézve. Műsorukon szerepelnek a spanyol *Luis Milan* és az angol *John Dowland* reneszánsz dalai, *Caccini, Stradella* és *Scarlatti* művei, XVII., és XVIII. századi *magyar virágénekek, Bartók Béla, Kodály Zoltán* és *Farkas Ferenc* népdalfeldolgozásai. Megszólalnak *Garcia Lorca* saját gyűjtésű és feldolgozású népdalai, valamint *Benjamin Britten* angol népdalkompozíciója, amelyet a szerző az előadó művészházaspárnak dedikált.

Macskajáték

Makk Károly a napokban kezdte forgatni az *Örkény István* novellájából adaptált Macskajátékot. Operatőre *Tóth János*, Orbánné szerepét *Dayka Margit* játssza. Bacsó Péter is új filmet készít: az óbudai lakótelepen forgatja a *Boróka úr szorongásait*. Főszereplők: romániai magyar színészek, *Gyarmati István és Szabó Lajos. Zolnay Pál, Iglódi István és Zala Márk* főszereplésével forgatja Retusőr című filmjét.

Új guzsalyom mellett...

Új kiadások, új könyvek ♦ Sikeres művek szerzőinél

Három olyan könyv szerzőjét kerestem meg, akiknek műve a legnagyobb sikert aratta nálunk az utóbbi években megjelent romániai magyar könyvek közül.

Sütő Andrásnál, Marosvásárhelyen

A legjobb hír, amit *Sütő Andrástól* hallok, az, hogy az *Anyám könnyű álmot ígér* című, gyönyörű regénye újabb kiadásban jelenik meg, s így rövidesen jut belőle a mi könyvesboltjainkba is.

Az *Új Élet* című, Marosvásárhelyen kéthetenként megjelenő színes képeslap főszerkesztői szobájában talál rá, aki keresi. Immár tizenöt éve szerkeszti ezt a mi Tükör-ünkre emlékeztető újságot Sütő. A lapban az egész romániai magyar kultúra tükre helyet kap — az irodalmat kivéve, amelynek külön folyóiratai vannak — *hat magyar színház élete, a zene, a képzőművészet, a közművelődés témái, társadalmi riportok* és nagy helyet foglal el a lapban a *történelmi hagyományok ápolása*. Példányszámuk a tizenöt év alatt 5000-ről 50 ezerre ugrott.

Mi sem nehezebb, mint Sütővel saját irodalmi munkásságáról beszélgetni. Nem szívesen árulja el, hogy mire készül, igazság szerint egyszerre többféle munkán dolgozik. „Mintegy rendetlen asztalosműhely — mondja —, itt egy féligkész szék, amott egy lapító..." S itt eszébe jut egy most megjelent, szépen illusztrált művészeti album, *A vargyasi festett bútor*, amelynek első oldalán büszkén mutatja a hetediziglen asztalosmester Sütő család terjedelmes családfáját. Ennek leszármazottja a nyugtalan tehetségű, fúró-faragó ezermester Sütő apa is, akit regényéből annyira megszerettünk.

Ha nagyon makacsul kutatunk Sütő műhelyében, ott az *Uti tűnődések* (első része *Rigó és apostol* címen jelent meg) folytatását találjuk; meg egy eszszékötetet, benne a régebbi *Kemény Zsigmond-, Bod Péter-esszék* mellé íródik még a *Bethlen Gáborról, Szabó Pálról, Illyésről* szóló.

Tamási Gáspárnál, Farkaslakán

A két legendás farkaslaki cserefa alatt jól kiválasztotta nyughelyét *Tamási Áron*. Mögötte a farkaslaki templom fehér fala, a környező hegyek övezte nyugodalmas táj, s a síron a karcsú kopjafa: szebbet, tökéletesebbet képzelni sem lehet az otthonos, végső pihenésre. A kora tavaszi időben egyelőre nem dolgoznak szobrukon *Szervátiuszék;* az irdatlan hargitai kőtömb fatető védelmében áll a temetőszélen, félig faragva rajta a Tamási-hősök.

A kékre meszelt Tamási-ház — homlokán a márványtáblával — kulcsra zárva. A lejtős zöld udvaron türelmesen letelepszem várakozni a tavaszi napsugár fényében, élvezve ezt a hasonlíthatatlan csöndet és szépséget. Várom, hogy előkerüljön az író öccse, házának, hagyatékának lakója-őrzője; az elbűvölő *Vadon termett gyöngyvirág* szerzője: *Tamási Gáspár.*

Már itt is van fehér halina-harisnyában, fekete kucsmájában, a kis fehér bajszú öregember. Kinyitja a házat, s az „Áron-szoba" után bevisz a magukéba. Az asztalon levelek százai. Az egyik kupac borítékjaira akkurátusan ráírva: „Megválaszoltam..." és a dátum, a másik csoport még válaszra vár. A levelek közt sok a légiposta: Amerikából, Kanadából érkeztek a szétszóródott székelység levelei, jókívánságai, távoli kézfogásai, az úgy látszik sokfelé eljutott Vadon termett gyöngyvirágért.

— Ó, ez semmi! A kasztен tele van a többivel — és mutatja a sok száz többi levelet, kisiskolások gömbölyű betűit és öregemberek reszkető írását. Mindenki választ kap és közben *készül az új könyv is.* Egy vaskos, keménykötésű irka, telisteli a dőlt, szabályos betűkkel, se törlés, se javítás, se bekezdés. Tamási Gáspár a szülőföldjéről vall. Első mondatait másoltam ki a különös kéziratból: *„Romániában, Erdélyben, a Hargita nevű hegységtől nem messze nyugatra van egy Gordon nevezetű hegy, és annak a hegynek a lábánál van az a falu, amelyikről most szólani akarok, s melyben én is, s még sokan mások is születtek. Ennek a falunak a neve Farkaslaka."*

Kallós Zoltánnál, Kolozsvárott

„Kismadár a zölderdőbe / Fészket rak egy háztetőre / Kismadár, hogy is tudsz élni / Mert te nem is tudsz beszélni / Ládd én eleget beszélek / Mégis de sok búval élek / Bú ebédem, bú vacsorám, búval tőtöm minden órám..."

Kallós Zoltán kolozsvári szobájából szinte ki se kell mozdulni, hogy az ember percek alatt benne érezze magát az erdélyi magyar folklórban. A falon a mennyezetig szépséges régi cserepek, szőttesek, faragások. A kis magnóról pedig szól, szól az ének. A fenti dalt Vajdakamarás énekelte szalagra Özvegy Nagy Ferencné Salak Mányi, 59 éves asszony.

Harminc éve járja az erdélyi falvakat Kallós Zoltán és gyűjti egy apostol szenvedélyével a hagyományait még elevenül őrző mezőségi, székelyföldi, moldvai falvak dalait. Amennyi a Kallós-féle *Balladák könyvéből* Magyarországra érkezett, azt szinte percek alatt szétkapkodták *(készül az új kiadás!).*

S utána? *Új guzsalyom mellett* címmel készült el Kallós új könyve. Alcíme: *„Éneklettem én, özvegyasszony Miklós Gyurkáné Szájka Rózsa."* Az írástudatlan klézsai csángó aszszonyról monográfiát írt, s *csak az általa énekelt dalokból egy gazdag kötetre valót állított össze.* Hozzá kis lemezt is tervez mellékletül a szerző. Hatvan dalt, balladát közöl az új könyv, ennek sokszorosát tudta vég nélkül Szájka Rózsa. Hallgatjuk, hallgatjuk a szépséges, szívesen énekelt dalokat, vigat és búsat is. Most épp egy utóbbit: tizenkilenc éves legény temetésén énekelt siratót. Jajveszékelve mondja a rögtönzött szöveget egy asszony, s ízen a friss halottal saját rég meghalt férjének is: „Mondd meg az én emberemnek... mondd meg, hogy mind sírva járok..."

Fenesik Flóra

AUCASIN ÉS NICOLETE

Ők a bárka, ők a ló

AZ ORSZÁGOS EGYETEMI SZÍNJÁTSZÓ-FESZTIVÁL UTÁN

Húsz együttes váltotta egymást négy napon át a szegedi bölcsészkar auditorium maximumában az *egyetemi és főiskolai színjátszó fesztiválon.* Láttunk intellektuális színházat, folklór műsort, ógörög drámaadaptációt, megkomponált irodalmi összeállítást, diákos blődlit; a szerzők közt Páskándyt, Eörsit, Aiszkhülosz és Szophoklészt; az előadások között vadakat és jólfésülteket, nagyon tehetséges és hatásos, valamint unalmas és hatástalan előadásokat. Jó példaként hadd emeljek ki *egyetlen* produkciót; az *Aucasin és Nicolete* című ófrancia széphistóriát, a *budapesti műegyetem Szkéné* színpadának előadásában. A zsüri a négy aranydíj közül az egyiket a Szkénének adta.

A fesztiválról hazajövet sürgősen elmentem a Műegyetem rakparti kis színháztermükbe is, újra megnézni az előadást, „saját pályán". Színházuk ezúttal is szűknek bizonyult, s a széksorok előtti rész is megtelt földön ülő fiatalokkal. (Volt egy estéjük, amikor annyian jöttek, hogy az együttes a kintrekedtek kedvéért *másodszor* is eljátszotta az Aucasin és Nicolete-et! A várakozók odakint töltögethették maguknak az előtérben levő szamovárból a teát — ez is a Szkéné kedves szertartásai közé tartozik.)

Az Aucasin és Nicolete című ófrancia széphistória naiv és bűbájos mese két egymástól elszakított ifjú szerelmes kalandos egymásratalálásáról. Vajon mi az, amit a mindig frissre éhes fiatalok ilyen lelkesedéssel fogadnak ebben az ódon históriában?

Magát az *előadást*, az életörömmel, humorral, játékkedvvel teli produkciót. *Keleti Istváné*, az együttes vezetőjéé az elsőrendű érdem, hogy meglátta a történetben az *amatőregyüttesnek* való nyersanyagot. *Tichy József*, — ugyancsak az együttes tagja —, korhű zenét írt hozzá.

A tízegynéhány közreműködő mindegyike mindent csinál. Ha kell, ők a torony, amelynek ablakán a bús Nicolete kitekint, ők a bárka, amelyen az ifjú pár elhajózik, ők a ló, amely Aucasint a csatába viszi, ők a faltörő kos, amely a várfalat ostromolja, de ők az ostromlott várfal is. S mindez a nagyszerű koreográfia, éppen nem az emberek tárgyiasítása, díszletté degradálása, ellenkezőleg: a *tárgyak emberivé tétele.* A kisebb szerepet, éppúgy, mint a regélő narrátor szövegeket, váltva adják elő. A suta amatőrbáj, s főleg az *együttes munka érvényesül.* Ahány perc, annyi rendezői ötlet, annyi kedves humorforrás és fiatalos bumfordiság.

Titkuk? Az, ami az egész fesztivál tanulsága. Hogy egy amatőrcsoport színvonala mindenekelőtt a *rendezőn* múlik. A rendező tehetségén — a szó színházi és „mozgalmi" értelmében egyaránt. Utóbbin pedig a *közösségi szellem* megteremtése értendő. A tagok összetartozása, az együttes szolidáris, jó légköre — jó célokért. Olyan közösség megteremtése, ahová a tagok a *valahová tartozás* örömével járnak.

(f. f.)

Versenyt a szelekkel

Gordon Zsuzsa és Bitskey Tibor

(MTI foto — Benkő Imre felv.)

Hegedüs Géza mondja *Versenyt a szelekkel* című darabjáról, amelyet holnap este mutat be az Irodalmi Színpad:

— Ifjú korom óta izgat, hogyan lehet minél többet megragadni, megérteni a világból, hogyan lehet az embernek párhuzamosan élni önmagával: egyszerre lenni utazó és otthonülő, politikus, író és tanár. *Janus Pannonius*, mint igazi reneszánsz, teljességre törekvő ember, élt ilyen életet. Korának világviszonylatban nagy költője volt, elismert jogtudós, Mátyás diplomatája, egyházi férfiú; igyekezett sokszínű életet élni. Az én vágyam, s a Janus által megvalósított történelmi életmű nagyon hasonlít egymásra. Ezért a Janus Pannonius-dráma egyik legszubjektívebb színművem. A darabnak van egy sajátossága: a legtöbb dráma cselekményideje hosszabb, mint a játékidő, ebben ez utóbbi két óra, míg a cselekmény egy pillanat. A halál előtti pillanat, az emlékezés rövid perce, amelyben a XV. század képét, a reneszánsz gondolatvilágát, a mindent akaró embert kívántam bemutatni, azzal a tanulsággal, hogy így érdemes élni, a kor kívánságainak megfelelően. Janus Pannoniust *Bitskey Tibor* játssza, aki emberi adottságaiban eleve rátermett a kortársak által „kárpáti medvének" és „szkita barbárnak" jellemzett nagy humanista megszemélyesítésére.

(k. p.)

Újra Szentendre

Az idén júliusban negyedszer nyitja meg kapuit a *Szentendrei Teátrum.* Hét alkalommal mutatják be *Paisiello* Botcsinálta bölcsek című vígoperáját és *Békés István* zenés-táncos játékát, A szüzesség acéltükrét. Az ezt követő hét estén, július 21-étől a Comico Tragoedia, valamint a Picco herceg és Jutka Perzsi című daljáték látható. A hagyományokhoz híven az idén is valamennyi előadás előtt megrendezik majd a közönségcsalogató vásári komédiás játékot. A Teátrum négy darabjának főszereplői — az elmúlt évekhez hasonlóan — *Psota Irén, Basilides Zoltán, Konrád Antal, Maros Gábor, Mádi-Szabó Gábor, Szabó Gyula és Sztankay István.*

□ MODERN, SZÉP KÜLSŐVEL nyílik meg hétfőn a Népszínház utca 23. szám alatt átépített antikvárium.

Júniusban és szeptemberben

KEDVEZŐ ÜDÜLÉSI LEHETŐSÉG A BALATONON

Szállás, reggeli és ebéd

Keszthelyen (májusban is)	80 Ft
Balatonalmádiban	75 Ft
Balatonfüreden	85 Ft
Balatonszemesen	70 Ft

Jelentkezés: az

EXPRESS IFJÚSÁGI ÉS DIÁK UTAZÁSI IRODÁBAN

Budapest V., Szabadság tér 16.
Szolgáltatási Csoport,
telefon: 114—185 és 328—072.